

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 9 marca 2023 r.*

Odwołanie – Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Decyzja Komisji Europejskiej nakazująca przeprowadzenie kontroli – Środki zaskarżenia przebiegu kontroli – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo do skutecznego środka prawnego – Rozporządzenie (WE) nr 1/2003 – Artykuł 19 – Rozporządzenie (WE) nr 773/2004 – Artykuł 3 – Rejestrowanie przesłuchań przeprowadzonych przez Komisję w ramach prowadzonych przez nią dochodzeń – Początek dochodzenia prowadzonego przez Komisję

W sprawie C-693/20 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 21 grudnia 2020 r.,

Intermarché Casino Achats SARL, z siedzibą w Paryżu (Francja), którą reprezentowali F. Abouzeid, S. Eder, J. Jourdan, C. Mussi i Y. Utzschneider, avocats,

wnosząca odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania były:

Komisja Europejska, którą reprezentowali P. Berghe, A. Cleenewerck de Crayencour, A. Dawes i I.V. Rogalski, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Rada Unii Europejskiej, którą reprezentowali A.-L. Meyer i O. Segnana, w charakterze pełnomocników,

interwenient w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, L. Bay Larsen, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego pierwszej izby, P.G. Xuereb (sprawozdawca), A. Kumin i I. Ziemele, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: V. Giacobbo, administratorka,

* Język postępowania: francuski.

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 lutego 2022 r.,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 W odwołaniu Intermarché Casino Achats SARL wnosi o częściowe uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 października 2020 r., Intermarché Casino Achats/Komisja (T-254/17, niepublikowanego, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2020:459), w drodze którego Sąd częściowo oddalił jej oparte na art. 263 TFUE żądanie zmierzające do stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2017) 1056 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Intermarché Casino Achats oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (AT.40466 – Tute 1) (zwanej dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 1/2003

- 2 Zgodnie z motywem 25 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1):

„Wykrycie naruszeń reguł konkurencji staje się coraz trudniejsze, dlatego w celu skutecznej ochrony konkurencji należy wzmocnić uprawnienia dochodzeniowe Komisji [Europejskiej]. W szczególności Komisja powinna posiadać uprawnienia do przesłuchiwania wszelkich osób, które mogą posiadać użyteczne informacje, i rejestrowania złożonych oświadczeń. W trakcie kontroli urzędnicy upoważnieni przez Komisję powinni mieć uprawnienia do nakładania pieczęci na czas konieczny dla dokonania kontroli. Zasadniczo pieczęcie nie powinny być nakładane na dłużej niż 72 godziny. Urzędnicy upoważnieni przez Komisję powinni również posiadać uprawnienia do żądania każdej informacji odnoszącej się do przedmiotu sprawy i celu kontroli”.

- 3 W rozdziale V, zatytułowanym „Uprawnienia dochodzeniowe”, znajduje się art. 17 tego rozporządzenia, sam zatytułowany „Dochodzenia w odniesieniu do sektorów gospodarki i typów porozumień”, który stanowi w ust. 1:

„Jeżeli tendencje w handlu między państwami członkowskimi, sztywność cen lub inne okoliczności wskazują, że konkurencja może być ograniczona lub zakłócona na obszarze wspólnego rynku, Komisja może przeprowadzić dochodzenie w odniesieniu do określonego sektora gospodarki lub w odniesieniu do szczególnego typu porozumień w różnych sektorach gospodarki. W trakcie tego dochodzenia Komisja może prosić przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, których sprawa dotyczy, o dostarczenie informacji koniecznych do stosowania art. [101] i [102 TFUE] oraz może prowadzić wszelkie kontrole konieczne do tego celu”.

4 Artykuł 19 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Uprawnienia do przyjmowania oświadczeń”, przewiduje:

„1. W celu wypełnienia obowiązków wyznaczonych niniejszym rozporządzeniem Komisja może przesłuchiwać wszelkie osoby fizyczne i prawne, które wyrażą zgodę na przesłuchanie, w celu zebrania informacji odnoszących się do przedmiotu postępowania [dochodzenia].

2. Jeżeli przesłuchanie zgodne z ust. 1 przeprowadzane jest w pomieszczeniach przedsiębiorstwa, Komisja informuje o tym organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego, w którym odbywa się przesłuchanie. Na żądanie organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego jego urzędnicy mogą pomagać urzędnikom i innym towarzyszącym osobom upoważnionym przez Komisję do prowadzenia przesłuchania”.

5 Artykuł 20 tego rozporządzenia, zatytułowany „Uprawnienia Komisji do przeprowadzania kontroli”, stanowi:

„1. W celu wypełnienia obowiązków wyznaczonych niniejszym rozporządzeniem Komisja może prowadzić wszelkie konieczne kontrole przedsiębiorstw lub związków przedsiębiorstw.

2. Urzędnicy i inne towarzyszące osoby upoważnione przez Komisję do prowadzenia kontroli mają prawo do:

a) wchodzenia do wszelkich pomieszczeń, na teren i do środków transportu przedsiębiorstwa i związków przedsiębiorstw;

b) sprawdzania ksiąg i innych rejestrów dotyczących spraw prowadzonych przez przedsiębiorstwo, bez względu na sposób ich przechowywania;

c) pobrania lub uzyskiwania w każdej formie kopii lub wyciągów z tych ksiąg lub rejestrów;

d) pieczętowania wszelkich pomieszczeń przedsiębiorstwa i ksiąg lub rejestrów na czas i w zakresie koniecznym do przeprowadzenia kontroli;

e) zadawania pytań przedstawicielom pracowników lub pracownikom przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstwa w celu uzyskania wyjaśnień co do faktów lub dokumentów dotyczących przedmiotu i celu kontroli oraz do rejestrowania odpowiedzi.

3. Urzędnicy i inne towarzyszące osoby upoważnione przez Komisję do prowadzenia kontroli wykonują swoje uprawnienia po okazaniu pisemnego upoważnienia zawierającego określenie przedmiotu i celu kontroli oraz informacje o karach przewidzianych w art. 23, w przypadku gdy okazane księgi i rejestry dotyczące spraw przedsiębiorstwa są niekompletne lub gdy odpowiedzi na pytania zadane na mocy ust. 2 niniejszego artykułu są nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd. Z odpowiednim wyprzedzeniem Komisja powiadomi o kontroli organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego, na którego terytorium przeprowadza kontrolę.

4. Przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw są zobowiązane do podporządkowania się kontroli nakazanej przez Komisję w drodze decyzji. Decyzja zawiera określenie przedmiotu i celu kontroli, termin jej rozpoczęcia i pouczenie o karach przewidzianych w art. 23 i 24 oraz o prawie do wniesienia odwołania od decyzji do Trybunału Sprawiedliwości [Unii Europejskiej]. Komisja

podejmuje takie decyzje po zasięgnięciu opinii organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego, na którego terytorium ma być przeprowadzona kontrola.

5. Urzędnicy organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego, na którego terytorium ma być przeprowadzona kontrola, oraz osoby upoważnione lub wyznaczone przez ten organ na wniosek tego organu lub Komisji aktywnie pomagają urzędnikom i innym towarzyszącym osobom upoważnionym przez Komisję. W tym celu przysługują im uprawnienia, o których mowa w ust. 2.

6. Jeżeli urzędnicy i inne towarzyszące osoby upoważnione przez Komisję uznają, że przedsiębiorstwo sprzeciwia się kontroli nakazanej zgodnie z niniejszym artykułem, państwo członkowskie udzieli im wszelkiej koniecznej pomocy, tam gdzie to stosowne występując o pomoc policji lub równoważnej władzy egzekwującej prawo, aby umożliwić przeprowadzenie kontroli.

7. Jeżeli pomoc przewidziana w ust. 6 zgodnie z przepisami krajowymi wymaga uzyskania zgody organu sądowego, zostanie złożony wniosek o wydanie takiej zgody. O zgodę taką można wystąpić jako o środek zapobiegawczy.

8. Jeżeli złożono wniosek, o którym mowa w ust. 7, krajowe organy sądowe sprawdzają, czy decyzja Komisji jest autentyczna, a przewidziane środki przymusu nie są arbitralne ani nadmiernie uciążliwe w stosunku do przedmiotu kontroli. Badając proporcjonalność środków przymusu, krajowe organy sądowe mogą wystąpić do Komisji, bezpośrednio lub za pośrednictwem organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego, o szczegółowe wyjaśnienia dotyczące w szczególności podstaw, na jakich Komisja powzięła podejrzenie o naruszeniu art. [101] i [102 TFUE], jak również o wyjaśnienia dotyczące wagi zarzucanego naruszenia oraz charakteru uczestnictwa w nim danego przedsiębiorstwa. Jednakże krajowe organy sądowe nie mogą podważać konieczności przeprowadzenia kontroli ani żądać dostarczenia im informacji znajdujących się w aktach Komisji. Legalność decyzji Komisji może być rozpatrywana jedynie przez Trybunał Sprawiedliwości”.

6 Artykuł 23 rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowany „Grzywny”, przewiduje w ust. 1:

„Komisja może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorstwo i związki przedsiębiorstw grzywny nieprzekraczające 1 % całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania:

[...]

c) podczas kontroli przeprowadzanej na mocy art. 20 przedstawiają wymagane księgi lub inne rejestry związane z działalnością gospodarczą w niekompletnej formie lub odmawiają poddania się kontroli nakazanej w decyzji wydanej na mocy art. 20 ust. 4;

d) w odpowiedzi na pytania zadane na mocy art. 20 ust. 2 lit. e),

– udzielają nieprawdziwej lub wprowadzającej w błąd odpowiedzi [lub]

– nie korygują w wyznaczonym przez Komisję terminie nieprawdziwej, niepełnej lub wprowadzającej w błąd odpowiedzi udzielonej przez pracownika, lub

- nie udzielają odpowiedzi lub odmawiają dostarczenia pełnej odpowiedzi dotyczącej faktów związanych z przedmiotem i celem kontroli nakazanej w decyzji wydanej na mocy art. 20 ust. 4;
- e) pieczęcie, nałożone na mocy art. 20 ust. 2 lit. d) przez urzędników lub inne osoby upoważnione przez Komisję, zostały złamane”.

Rozporządzenie (WE) nr 773/2004

- 7 Artykuł 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącego się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2004, L 123, s. 18), zatytułowany „Wszczęcie postępowań”, przewiduje w ust. 3:

„Przed wszczęciem postępowań Komisja może wykonać swoje uprawnienia dochodzeniowe zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia [nr 1/2003]”.

- 8 W rozdziale III, zatytułowanym „Dochodzenia prowadzone przez Komisję”, znajduje się art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, zatytułowany „Prawo do przyjmowania oświadczeń”, który stanowi:

„1. W przypadku gdy Komisja przesłuchuje osobę za jej zgodą, zgodnie z art. 19 rozporządzenia [nr 1/2003], na początku przesłuchania przedstawia podstawę prawną oraz cel przesłuchania oraz przypomina o jego dobrowolnym charakterze. Informuje także przesłuchiwaną osobę o zamiarze zarejestrowania przesłuchania.

2. Przesłuchanie można przeprowadzić przy użyciu dowolnych środków, w tym telefonu lub środków elektronicznych.

3. Komisja może rejestrować oświadczenia składane przez osoby przesłuchiwane w dowolnej formie. Kopia każdego zapisu jest udostępniana osobie przesłuchiwanej do zatwierdzenia. Tam gdzie to konieczne Komisja wyznacza termin, w którym przesłuchiwana osoba może się z nią skontaktować w celu skorygowania oświadczenia”.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

- 9 Okoliczności powstania sporu zostały streszczone w pkt 2–8 zaskarżonego wyroku w następujący sposób:

„2. Intermarché Casino Achats [...] jest wspólną spółką zależną EMC Distribution, która sama jest spółką zależną Casino, Guichard-Perrachon (zwanej dalej »Casino«), oraz ITM Alimentaire International, która sama jest spółką zależną ITM Entreprises (zwanej dalej »Intermarché« lub »spółką Intermarché«), które prowadzą działalność głównie w sektorze dystrybucji produktów spożywczych i niespożywczych. Głównym zadaniem tej spółki jest negocjowanie, w imieniu i na rzecz swoich spółek dominujących, warunków zakupu produktów oraz zawieranie z dostawcami rocznych umów przewidzianych w prawie francuskim.

3. W następstwie otrzymania wiadomości o wymianie informacji pomiędzy Casino i Intermarché w sektorze towarów codziennego użytku Komisja Europejska wydała [sporną decyzję].

4. Sentencja [spornej] decyzji brzmi następująco:

»Artykuł 1

Intermarché Casino Achats [...], a także wszystkie spółki kontrolowane przez nią bezpośrednio lub pośrednio, są zobowiązane do poddania się kontroli dotyczącej ich ewentualnego udziału w uzgodnionych praktykach sprzecznych z art. 101 [TFUE] na rynkach zaopatrzenia w towary codziennego użytku, na rynku sprzedaży usług producentom towarów markowych i na rynkach sprzedaży konsumentom towarów codziennego użytku. Takie uzgodnione praktyki polegają na:

- a) wymianie informacji, począwszy od 2015 r., między przedsiębiorstwami lub związkami przedsiębiorstw, w szczególności między [International Casino Dia Corporation (ICDC)] [...] lub jego członkami, w szczególności Casino, a AgeCore lub jego członkami, w szczególności Intermarché, dotyczących rabatów uzyskanych przez nich na rynkach zaopatrzenia w towary codziennego użytku w sektorach produktów spożywczych, produktów higienicznych i środków czystości oraz cen na rynku sprzedaży usług producentom towarów markowych w sektorach produktów spożywczych, produktów higienicznych i środków czystości, w kilku państwach członkowskich Unii Europejskiej, w szczególności [we] Francji;
- b) wymianie informacji, co najmniej od 2016 r., między Intermarché a Casino dotyczących ich przyszłych strategii handlowych, w szczególności w zakresie asortymentu, rozwoju sklepów, handlu elektronicznego i polityki promocyjnej na rynkach zaopatrzenia w towary codziennego użytku i na rynkach sprzedaży konsumentom towarów codziennego użytku we Francji.

Kontrola ta może być prowadzona we wszystkich pomieszczeniach przedsiębiorstwa [...].

[Intermarché Casino Achats] zapewnia urzędnikom i innym osobom upoważnionym przez Komisję do przeprowadzenia kontroli, oraz urzędnikom i innym osobom upoważnionym przez organ ochrony konkurencji danego państwa członkowskiego do udzielenia im pomocy lub powołanym w tym celu przez to państwo, dostęp do wszystkich swoich pomieszczeń i środków transportu w zwykłych godzinach pracy przedsiębiorstwa. Przedstawia do kontroli księgi i wszelkie inne rejestry dotyczące spraw prowadzonych przez przedsiębiorstwo, bez względu na rodzaj ich nośnika, jeżeli urzędnicy i inne upoważnione osoby tego zażądadają, i umożliwia im ich zbadanie na miejscu oraz zabranie lub uzyskanie w każdej formie kopii lub wyciągów z tych ksiąg lub rejestrów. Zezwala ona na pieczętowanie wszelkich pomieszczeń handlowych i ksiąg lub dokumentów na czas i w zakresie koniecznym do przeprowadzenia kontroli. Udziela niezwłocznie na miejscu wyjaśnień ustnych dotyczących przedmiotu i celu kontroli, jeżeli ci urzędnicy lub te osoby tego żądają, i zezwala każdemu przedstawicielowi lub członkowi personelu na udzielenie takich wyjaśnień. Zezwala ona na zarejestrowanie tych wyjaśnień w dowolnej formie.

Artykuł 2

Kontrola może rozpocząć się w dniu 20 lutego 2017 r. lub wkrótce po tej dacie.

Artykuł 3

Adresatami niniejszej decyzji są [Intermarché Casino Achats], a także wszystkie spółki kontrolowane przez nią bezpośrednio lub pośrednio.

Decyzję tę doręcza się bezpośrednio przed kontrolą przedsiębiorstwu [...], które jest jej adresatem, na podstawie art. 297 ust. 2 [TFUE]«.

5. Po tym, jak Komisja poinformowała Autorité de la concurrence (francuski organ ochrony konkurencji) o tej kontroli, ów organ wystąpił do juge des libertés et de la détention du tribunal de grande instance de Créteil (wydziału ds. ograniczenia wolności i pozbawienia wolności w sądzie okręgowym w Créteil, Francja) w celu uzyskania od niego zezwolenia na przeprowadzenie przeszukania w pomieszczeniach skarżącej i na dokonanie w nich zajęcia. Postanowieniem z dnia 17 lutego 2017 r. wydział ds. ograniczenia wolności i pozbawienia wolności zezwolił na dokonanie przeszukania i zajęcia, o które wnioskowano tytułem środków zabezpieczających. Ponieważ żaden ze środków podjętych podczas kontroli nie wymagał odwołania się do »władzy egzekwującej prawo« w rozumieniu art. 20 ust. 6–8 rozporządzenia nr 1/2003, postanowienia tego nie doręczono skarżącej.

6. Kontrola rozpoczęła się w dniu 20 lutego 2017 r., w którym inspektorzy Komisji wraz z towarzyszącymi im przedstawicielami Autorité de la concurrence (francuskiego organu ochrony konkurencji), stawili się w siedzibie skarżącej i doręczyli jej [sporną] decyzję.

7. W ramach kontroli Komisja w szczególności dokonała przeszukania w pomieszczeniach biurowych, zebrała sprzęt, zwłaszcza sprzęt informatyczny (komputery przenośne, telefony komórkowe, tablety, urządzenia peryferyjne do przechowywania danych), przesłuchiwała wiele osób i sporządziła kopię treści zebranych urządzeń.

8. Skarżąca skierowała do Komisji pismo opatrzone datą 24 lutego 2017 r., w którym wyraziła zastrzeżenia co do prawidłowości przesłuchań oraz, ogólnie, kontroli. Zastrzeżenia te zostały uzupełnione pismem skierowanym do Komisji w dniu 13 marca 2017 r.”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 10 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 kwietnia 2017 r. wnosząca odwołanie (skarżąca w pierwszej instancji) wniosła na podstawie art. 263 TFUE skargę zmierzającą do stwierdzenia nieważności spornej decyzji. Na poparcie skargi wnosząca odwołanie (skarżąca w pierwszej instancji) podniosła zasadniczo trzy zarzuty. Pierwszy z nich opierał się na zarzucie niezgodności z prawem art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia nr 1/2003, drugi dotyczył naruszenia obowiązku uzasadnienia, a trzeci – naruszenia prawa do nienaruszalności miru domowego.
- 11 W ramach środków organizacji postępowania Sąd wezwał Komisję do przedstawienia poszlak dotyczących domniemych naruszeń, którymi dysponowała w dniu wydania spornej decyzji.
- 12 W odpowiedzi na to wezwanie Komisja przedstawiła między innymi sprawozdania z rozmów przeprowadzonych w latach 2016 i 2017 z trzynastoma dostawcami towarów codziennego użytku objętymi kontrolą, którzy regularnie zawierali umowy z Casino i Intermarché (załączniki od Q.1 do Q.13 do odpowiedzi Komisji z dnia 10 stycznia 2019 r.) (zwanym dalej „rozmowami z dostawcami”).

- 13 W zaskarżonym wyroku Sąd, ustalwszy, że Komisja nie dysponowała poszlakami o wystarczająco poważnym charakterze pozwalającymi podejrzewać istnienie naruszenia polegającego na wymianie między Casino i Intermarché informacji dotyczących ich przyszłej strategii handlowej, stwierdził nieważność art. 1 lit. b) spornej decyzji. Sąd oddalił skargę w pozostałym zakresie oraz obciążył każdą ze stron jej własnymi kosztami postępowania.

Żądania stron

- 14 W odwołaniu wnosząca odwołanie zwraca się do Trybunału o:
- uchylenie pkt 2, a w konsekwencji pkt 3 sentencji zaskarżonego wyroku;
 - stwierdzenie nieważności art. 1 lit. a) spornej decyzji; oraz
 - obciążenie Komisji kosztami całego postępowania przed Sądem i Trybunałem.
- 15 Komisja wnosi do Trybunału o:
- oddalenie odwołania; oraz
 - obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.
- 16 Rada Unii Europejskiej wnosi do Trybunału o:
- oddalenie pierwszego zarzutu odwołania; oraz
 - obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

- 17 Na poparcie odwołania wnosząca odwołanie podnosi trzy zarzuty. Zarzut pierwszy dotyczy wielokrotnego naruszenia prawa przez Sąd poprzez oddalenie zarzutu niezgodności z prawem art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia nr 1/2003, opartego na braku środków zaskarżenia przebiegu kontroli. Zarzut drugi dotyczy naruszenia przez Sąd art. 19 rozporządzenia nr 1/2003, art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 oraz art. 7 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) poprzez uznanie, że sprawozdania sporządzone przez Komisję w celu uzasadnienia wystarczająco poważnego charakteru posiadanych przez nią poszlak nie były dotknięte uchybieniem formalnym mającym wpływ na ich wartość dowodową. Zarzut trzeci dotyczy naruszenia przez Sąd prawa do nienaruszalności miru domowego poprzez oddalenie argumentu wnoszącej odwołanie (skarżącej w pierwszej instancji) opartego na braku w spornej decyzji ograniczenia czasowego dla przeprowadzenia kontroli.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia prawa przez Sąd w ramach analizy skuteczności środków zaskarżenia dotyczących przebiegu kontroli

Argumentacja stron

- 18 Wnosząca odwołanie podnosi, że Sąd wielokrotnie naruszył prawo poprzez oddalenie w pkt 46–79 zaskarżonego wyroku zarzutu niezgodności z prawem art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia nr 1/2003, opartego na braku środków zaskarżenia przebiegu kontroli.
- 19 W pierwszym zarzucie szczegółowym wnosząca odwołanie utrzymuje, iż wbrew twierdzeniu Sądu zawartemu w pkt 51 zaskarżonego wyroku w wyrokach ETPC z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie Ravon i in. przeciwko Francji (CE:ECHR:2008:0221JUD001849703), z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Société Canal Plus i in. przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002940808), z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Compagnie des gaz de pétrole Primagaz przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002961308), a także z dnia 2 października 2014 r. w sprawie Delta Pekárny a.s. przeciwko Republice Czeskiej (CE:ECHR:2014:1002JUD000009711), Europejski Trybunał Praw Człowieka nie orzekł, że środki zaskarżenia należy oceniać jako całość w celu spełnienia wymogów tego Trybunału dotyczących prawa do skutecznego środka prawnego. Zawarty w pkt 69 zaskarżonego wyroku wniosek Sądu, zgodnie z którym istnienie skutecznego środka prawnego można ocenić na podstawie całościowej analizy wielu środków zaskarżenia, które indywidualnie nie spełniają wymogów określonych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, jest zatem obciążony błędem co do prawa.
- 20 W drugim zarzucie szczegółowym wnosząca odwołanie twierdzi, iż w każdym wypadku Sąd naruszył prawo, stwierdzając, że istniejące środki zaskarżenia pozwalają na kierowanie do sądów Unii wszelkich kwestii dotyczących przebiegu kontroli.
- 21 W pierwszej kolejności wnosząca odwołanie podkreśla, iż Sąd nie dokonał pełnej analizy środków zaskarżenia przysługujących w stosunku do decyzji wydanych w ramach kontroli, lecz odniósł się anegdotycznie do skargi na akty Komisji odrzucające wniosek o ochronę poufności korespondencji między adwokatami i ich klientami oraz do skargi na akty Komisji odrzucające wniosek o ochronę życia prywatnego pracowników przedsiębiorstwa, o których Sąd wspomniał w pkt 61 i 62 zaskarżonego wyroku. Ponadto ta ostatnia skarga jest obecnie niepewna i w związku z tym nieskuteczna (wyrok ETPC z dnia 10 września 2010 r. w sprawie Mac Farlane przeciwko Irlandii, CE:ECHR:2010:0910JUD003133306).
- 22 W drugiej kolejności – Sąd nie zidentyfikował żadnego natychmiastowego środka zaskarżenia umożliwiającego zakwestionowanie innych środków podjętych na podstawie decyzji w sprawie kontroli, takich jak zajęcie dokumentów wykraczających poza zakres kontroli. Jak wynika z orzecznictwa Sądu, kontrolowane przedsiębiorstwo powinno czekać na ostateczną decyzję kończącą postępowanie na podstawie art. 101 TFUE, aby zakwestionować takie środki. Tymczasem Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyrokach z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Société Canal Plus i in. przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002940808), a także z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Compagnie des gaz de pétrole Primagaz przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002961308), uznał taki środek zaskarżenia za niewystarczający, ponieważ był on niepewny i nie nastąpił w rozsądnym czasie.
- 23 W trzeciej kolejności – pozostałe wskazane przez Sąd w zaskarżonym wyroku środki zaskarżenia również nie spełniają wymogów karty.

- 24 Po pierwsze, wskazany w pkt 59 zaskarżonego wyroku środek zaskarżenia decyzji w sprawie kontroli jest ewidentnie niewystarczający, ponieważ z definicji nie dotyczy przebiegu kontroli.
- 25 Co więcej, środek zaskarżenia ewentualnej nowej decyzji w sprawie kontroli, opartej na wykorzystaniu dokumentów zajętych niezgodnie z prawem w następstwie pierwszej decyzji w sprawie kontroli, o którym mowa w pkt 69 zaskarżonego wyroku, jest niepewny i hipotetyczny.
- 26 Po drugie, wskazana w pkt 60 zaskarżonego wyroku możliwość sprzeciwienia się przez przedsiębiorstwo środkom kontroli, a następnie wniesienia skargi na decyzję nakładającą sankcję za utrudnianie i zakwestionowania w tym kontekście przebiegu kontroli, nie stanowi skutecznego środka zaskarżenia, jak stwierdził ostatnio Trybunał w wyroku z dnia 6 października 2020 r., *État luxembourgeois* (Ochrona prawna przed wnioskami o przekazanie informacji w prawie podatkowym) (C-245/19 i C-246/19, EU:C:2020:795, pkt 66) i jak od dawna uznaje Europejski Trybunał Praw Człowieka. Poza tym, że istnienie takiego środka zaskarżenia jest niepewne, ponieważ jest ono uzależnione od wydania przez Komisję decyzji nakładającej sankcję, środek ten wymagałby od spółki podjęcia ryzyka nałożenia na nią grzywny.
- 27 Po trzecie, ponieważ przebieg kontroli nie może, z wyjątkiem pewnych szczególnych środków, być przedmiotem skargi, nie jest możliwe złożenie wniosku o zastosowanie środków tymczasowych.
- 28 Po czwarte, w odniesieniu do wskazanej w zaskarżonym wyroku skargi o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej wnosząca odwołanie podkreśla, że w wyroku z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie *Ravon i in. przeciwko Francji* (CE:ECHR:2008:0221JUD001849703, § 33) Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że możliwość uzyskania odszkodowania nie zastępuje skutecznej kontroli sądowej, ponieważ nie pozwala na kontrolę zgodności z prawem środków podjętych na podstawie przeszukania.
- 29 Sąd naruszył zatem prawo, orzekając, że istniejące środki zaskarżenia, indywidualnie lub łącznie, pozwalają zapewnić prawo do skutecznego środka zaskarżenia przebiegu kontroli w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i art. 47 karty.
- 30 W czwartej kolejności wnosząca odwołanie twierdzi, że w każdym wypadku przewidziane przez Sąd złożone połączenie różnych środków prawnych jest niezgodne z wymogami przejrzystości i zrozumiałości przepisu prawa dla jednostki, tym bardziej w odniesieniu do prawa podstawowego. Zauważa ona ponadto, że taka złożoność nie jest konieczna. Unia może bowiem z łatwością przewidzieć prawo do natychmiastowego środka zaskarżenia przebiegu kontroli, podobnie jak przewidziano to w prawie francuskim.
- 31 Komisja i Rada kwestionują argumentację wnoszącej odwołanie.

Ocena Trybunału

- 32 Tytułem wstępu należy zauważyć, iż pkt 46–79 zaskarżonego wyroku, które wnosząca odwołanie kwestionuje w ramach zarzutu pierwszego, stanowią część uzasadnienia, w ramach którego Sąd oddalił zarzut niezgodności z prawem art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 dotyczący naruszenia prawa do skutecznego środka prawnego z powodu braku możliwości zaskarżenia środków podjętych w ramach kontroli.

- 33 W szczególności w pkt 46–50 zaskarżonego wyroku Sąd przypomniał najpierw, że prawo do skutecznego środka prawnego zostało ustanowione w art. 47 karty oraz w art. 6 i 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”). Po przypomnieniu, że EKPC nie stanowi – dopóki Unia do niej nie przystąpi – instrumentu prawnego formalnie włączonego do porządku prawnego Unii, w związku z czym kontrolę zgodności z prawem należy przeprowadzić wyłącznie w świetle praw podstawowych zagwarantowanych w karcie, podkreślił on, iż zarówno z art. 52 karty, jak i z wyjaśnień dotyczących tego artykułu wynika, że przy dokonywaniu wykładni i stosowaniu postanowień karty w danej sprawie należy brać pod uwagę postanowienia EKPC i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące tych postanowień.
- 34 W tym względzie Sąd uznał, że zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka poszanowanie prawa do skutecznego środka prawnego należy – w przypadku przeszukań w domu lub siedzibie – rozpatrywać w świetle następujących czterech warunków: mianowicie, po pierwsze, musi istnieć skuteczna kontrola sądowa, zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym, prawidłowości decyzji o przeprowadzeniu takich przeszukań lub środków podjętych w ich ramach, po drugie, dostępny środek prawny lub dostępne środki prawne muszą umożliwiać, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, zapobieżenie przeprowadzeniu czynności lub, jeżeli nieprawidłowa czynność została już przeprowadzona, zapewnienie zainteresowanemu odpowiedniego zadośćuczynienia, po trzecie, dostępność danego środka prawnego musi być pewna, oraz po czwarte, kontrola sądowa powinna odbyć się w rozsądnym terminie.
- 35 W pkt 51 zaskarżonego wyroku Sąd zauważył następnie, iż z orzecznictwa tego wynika również, że przebieg czynności kontrolnych powinien móc podlegać skutecznej kontroli sądowej, a kontrola ta powinna być skuteczna w szczególnych okolicznościach danej sprawy, co wymaga uwzględnienia wszystkich środków prawnych dostępnych danemu przedsiębiorstwu poddanemu kontroli, a tym samym przeprowadzenia ogólnej analizy tych środków prawnych. W pkt 54 i 55 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że ponieważ badanie przestrzegania prawa do skutecznego środka prawnego powinno opierać się na ogólnej analizie środków prawnych mogących stanowić podstawę do skontrolowania środków podjętych w ramach kontroli, nie ma znaczenia, że każdy z badanych środków prawnych, rozpatrywany oddzielnie, nie spełnia warunków wymaganych do uznania istnienia prawa do skutecznego środka prawnego.
- 36 Sąd wskazał ponadto w pkt 56 i 57 zaskarżonego wyroku, że poza możliwością złożenia wniosków do urzędnika Komisji przeprowadzającego spotkanie wyjaśniające istnieje sześć środków prawnych umożliwiających zakwestionowanie przed sądem Unii czynności kontrolnych, a mianowicie skarga na decyzję w sprawie kontroli, skarga na decyzję Komisji nakładającą sankcje za utrudnianie kontroli na podstawie art. 23 ust. 1 lit. c)–e) rozporządzenia nr 1/2003, skarga na każdy akt spełniający określone w orzecznictwie warunki dotyczące aktów podlegających zaskarżeniu wydawanych przez Komisję w następstwie decyzji w sprawie kontroli oraz w toku czynności kontrolnych, taki jak decyzja oddalająca wniosek o ochronę dokumentów ze względu na poufność korespondencji między adwokatem a klientem, skarga na decyzję kończącą postępowanie wszczęte na podstawie art. 101 TFUE, wniosek o zastosowanie środków tymczasowych i skarga o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej.
- 37 W pkt 58–66 zaskarżonego wyroku Sąd wyjaśnił, dlaczego uważa, że te środki prawne umożliwiają zakwestionowanie przed sądem Unii przebiegu kontroli.

- 38 Wreszcie, w świetle analizy przeprowadzonej w pkt 68–78 zaskarżonego wyroku, Sąd orzekł, że system kontroli przebiegu czynności kontrolnych, na który składają się wszystkie środki prawne wymienione w pkt 36 niniejszego wyroku, można uznać za spełniający cztery warunki wynikające z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
- 39 W związku z tym w pkt 79 zaskarżonego wyroku Sąd oddalił zarzut niezgodności z prawem art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 oparty na naruszeniu prawa do skutecznego środka prawnego.
- 40 W odniesieniu do pierwszego zarzutu szczegółowego dotyczącego tego, że Sąd powinien był przeprowadzić indywidualne badanie poszczególnych środków zaskarżenia w celu sprawdzenia, czy zapewnione jest prawo do skutecznego środka zaskarżenia środków podjętych w ramach kontroli, należy przypomnieć, że prawo do skutecznego środka prawnego zostało ustanowione w art. 47 karty.
- 41 Warto również przypomnieć, iż w art. 52 ust. 3 karty praw podstawowych uściślono, iż w zakresie, w jakim karta ta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w EKPC, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 116].
- 42 Jak wynika zaś z wyjaśnień dotyczących art. 47 karty, które na mocy art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i art. 52 ust. 7 karty podlegają uwzględnieniu przy dokonywaniu jej wykładni, akapity pierwszy i drugi art. 47 karty odpowiadają art. 13 i art. 6 ust. 1 EKPC [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 117]. Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka art. 6 ust. 1 EKPC stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 13 tej konwencji, a wymogi tego drugiego postanowienia są zawarte w bardziej rygorystycznych wymogach tego pierwszego postanowienia (wyrok ETPC z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie Grzęda przeciwko Polsce, CE:ECHR:2022:0315JUD004357218, § 352 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 Trybunał orzekł ponadto, iż musi on dbać o to, aby dokonywana przez niego wykładnia art. 47 akapit pierwszy karty zapewniała poziom ochrony, który nie narusza poziomu ochrony gwarantowanego przez art. 13 EKPC, tak jak wynika to z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [zob. podobnie wyrok z dnia 26 września 2018 r., *Belastingdienst/Toeslagen* (Skutek zawieszający apelacji), C-175/17, EU:C:2018:776, pkt 35].
- 44 W tym względzie należy zauważyć, iż z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika, że ochrona przewidziana w art. 13 EKPC nie sięga tak daleko, by można było wymagać określonej formy środka prawnego (wyrok ETPC z dnia 20 marca 2008 r. w sprawie *Boudaïeva i in. przeciwko Rosji*, CE:ECHR:2008:0320JUD001533902, § 190) oraz że nawet jeśli żaden środek prawny przewidziany w prawie krajowym, rozpatrywany oddzielnie, nie spełnia sam w sobie wymogów tego art. 13, może to mieć miejsce w przypadku tych środków prawnych rozpatrywanych jako całość (wyrok ETPC z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie *Mugemangango przeciwko Belgii*, CE:ECHR:2020:0710JUD000031015, § 131 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 Ponadto w przypadku naruszenia ustanowionego w art. 8 EKPC prawa do poszanowania miru domowego środek prawny jest skuteczny w rozumieniu art. 13 EKPC, jeżeli skarżący ma dostęp do procedury umożliwiającej mu zakwestionowanie prawidłowości dokonanych przeszukań

i zajęć oraz uzyskanie odpowiedniego zadośćuczynienia, jeżeli zostały one zarządzane lub dokonane niezgodnie z prawem (wyrok ETPC z dnia 19 stycznia 2017 r. w sprawie Posevini przeciwko Bułgarii, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, § 84).

- 46 W tym względzie z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącego art. 6 ust. 1 lub art. 8 EKPC wynika, że w przypadku przeszukań w domu lub siedzibie brak wydania uprzedniego zezwolenia na kontrolę przez sąd, który mógłby ograniczyć lub nadzorować przebieg kontroli, może być zrównoważony przez sądową kontrolę ex post facto w zakresie zgodności z prawem i konieczności takiego środka dowodowego, pod warunkiem że ta kontrola sądowa jest skuteczna w szczególnych okolicznościach danej sprawy. Oznacza to, że osoby zainteresowane powinny mieć możliwość uzyskania skutecznej kontroli sądowej, zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym, w odniesieniu do spornego środka i jego wdrożenia. W przypadku gdy czynność uznana za nieprawidłową miała już miejsce, dostępny środek prawny lub dostępne środki prawne muszą zapewnić zainteresowanemu odpowiednie zadośćuczynienie (wyrok ETPC z dnia 2 października 2014 r. w sprawie Delta Pekárny a.s. przeciwko Republice Czeskiej, CE:ECHR:2014:1002JUD000009711, §§ 86, 87 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 Skoro zatem kontrola sądowa a posteriori środka kontroli może, pod pewnymi warunkami, zrównoważyć brak uprzedniej kontroli sądowej, a odpowiednie zadośćuczynienie musi być zapewnione przez „dostępny środek prawny lub środki prawne”, należy stwierdzić, że powinno się uwzględniać zasadniczo całość dostępnych środków prawnych w celu ustalenia, czy wymogi art. 47 karty zostały spełnione.
- 48 Ponadto, ponieważ wnosząca odwołanie podniosła zarzut niezgodności z prawem art. 20 rozporządzenia nr 1/2003, Sąd, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 51 opinii w sprawie Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja (C-682/20 P, EU:C:2022:578), był zobowiązany, w celu rozpatrzenia tego zarzutu, do dokonania całościowej oceny systemu kontroli sądowej środków podjętych w ramach kontroli, wykraczającej poza szczególne okoliczności danej sprawy.
- 49 W tych okolicznościach należy stwierdzić, iż wnosząca odwołanie niesłusznie utrzymuje, że Sąd naruszył prawo, dokonując ogólnej analizy całości dostępnych środków prawnych służących do zakwestionowania przebiegu kontroli.
- 50 W związku z tym pierwszy zarzut szczegółowy należy oddalić.
- 51 W odniesieniu do drugiego zarzutu szczegółowego w pierwszej kolejności należy stwierdzić, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 66 opinii w sprawie Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja (C-682/20 P, EU:C:2022:578), że brak ustalonej praktyki sądowej nie może być decydujący dla odmowy skuteczności środka zaskarżenia.
- 52 Co więcej, wskazana przez Sąd w pkt 62 zaskarżonego wyroku możliwość wniesienia skargi na decyzję odrzucającą wniosek o ochronę życia prywatnego pracowników danego przedsiębiorstwa stanowi jedynie zastosowanie do konkretnego przypadku utrwalonego orzecznictwa, zgodnie z którym aktami, które mogą być przedmiotem skargi o stwierdzenie nieważności w rozumieniu art. 263 TFUE, są środki wywołujące wiążące skutki prawne, które mogą mieć wpływ na interes strony skarżącej poprzez istotną zmianę jej sytuacji prawnej, jak zauważa w istocie rzecznik generalny w pkt 67 opinii w sprawie Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja (C-682/20 P, EU:C:2022:578).

- 53 W drugiej kolejności, w odniesieniu do argumentacji wnoszącej odwołanie, zgodnie z którą Sąd naruszył prawo, nie identyfikując natychmiastowego środka zaskarżenia pozwalającego na zakwestionowanie zajęcia dokumentów wykraczających poza zakres kontroli, należy wyjaśnić, że – jak wynika z pkt 69 zaskarżonego wyroku, który został zakwestionowany przez wnoszącą odwołanie – argumentacja ta dotyczy sytuacji, w której dana kontrola, w trakcie której mogły zostać zajęte dokumenty wykraczające poza zakres kontroli, doprowadziła nie do wydania decyzji stwierdzającej naruszenie i nakładającej sankcję, lecz do wszczęcia nowego dochodzenia i wydania nowej decyzji w sprawie kontroli.
- 54 W tym względzie należy zauważyć, że w rzeczonym pkt 69 Sąd odniósł się do różnych środków prawnych, które przeanalizował w pkt 57–66 zaskarżonego wyroku, i stwierdził w szczególności, w pkt 59 tego wyroku, że kontrolowane przedsiębiorstwa mogą wnieść skargę o stwierdzenie nieważności nowej decyzji w sprawie kontroli, a zatem zakwestionować zgodność z prawem poszlak, na których się ona opiera, jako uzyskanych w sposób nieprawidłowy podczas poprzedniej kontroli.
- 55 Ponadto, w odniesieniu do natychmiastowych środków zaskarżenia mających na celu zakwestionowanie środków podjętych na podstawie decyzji w sprawie kontroli, należy zauważyć, iż Sąd słusznie uznał w istocie w pkt 56 i 57 zaskarżonego wyroku, że przedsiębiorstwa te mają możliwość zaskarżenia każdego aktu przyjętego przez Komisję w następstwie decyzji w sprawie kontroli, w tym w trakcie wykonywania czynności kontrolnych, o ile akt ten może podlegać takiemu zaskarżeniu w świetle warunków określonych w orzecznictwie.
- 56 W trzeciej kolejności, w odniesieniu do dokonanej przez Sąd w zaskarżonym wyroku oceny skargi na decyzję w sprawie kontroli, skargi na decyzję Komisji nakładającą sankcje za utrudnianie kontroli na podstawie art. 23 ust. 1 lit. c)–e) rozporządzenia nr 1/2003, wniosku o zastosowanie środków tymczasowych i skargi o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej, z pkt 47 niniejszego wyroku wynika, że Sąd nie powinien wykluczyć żadnego środka prawnego dostępnego przedsiębiorstwu objętemu środkiem kontroli, o ile taki środek prawny umożliwia zakwestionowanie jednego lub kilku środków podjętych w ramach tej kontroli.
- 57 W związku z tym należy zauważyć, po pierwsze, że prawdą jest, iż skarga na decyzję w sprawie kontroli nie może stanowić środka zaskarżenia środków podjętych później w ramach kontroli, ponieważ zgodność z prawem aktu powinna być oceniana w świetle okoliczności prawnych i faktycznych istniejących w chwili wydania decyzji, tak że akty późniejsze od decyzji nie mogą wpływać na jej ważność (zob. podobnie wyrok z dnia 17 października 2019 r., Alcogroup i Alcodis/Komisja, C-403/18 P, EU:C:2019:870, pkt 45, 46 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 58 Niemniej, jak wskazał Sąd w pkt 69 zaskarżonego wyroku, jeżeli dana kontrola doprowadziła nie do wydania decyzji stwierdzającej naruszenie i nakładającej sankcję, lecz do wszczęcia nowego dochodzenia i do wydania nowej decyzji w sprawie kontroli, kontrolowane przedsiębiorstwa mogą wnieść skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji, kwestionując zgodność z prawem poszlak, na których została ona oparta, jako uzyskanych w sposób nieprawidłowy w trakcie poprzedniej kontroli.
- 59 Jak wynika z pkt 59 zaskarżonego wyroku, taka skarga może prowadzić do stwierdzenia nieważności takiej nowej decyzji w sprawie kontroli, jeżeli środki podjęte przez Komisję podczas poprzedniej kontroli nie są zgodne z zakresem decyzji ją zarządzającej (zob. podobnie wyrok z dnia 18 czerwca 2015 r., Deutsche Bahn i in./Komisja, C-583/13 P, EU:C:2015:404, pkt 56–67, 71). Wynika z tego, że Sąd nie naruszył prawa, gdy uwzględnił ten środek zaskarżenia.

- 60 Po drugie, co się tyczy skargi wnoszonej na podstawie art. 263 TFUE na decyzję Komisji nakładającą sankcje za utrudnianie kontroli na podstawie art. 23 ust. 1 lit. c)–e) rozporządzenia nr 1/2003, prawdą jest, że Trybunał orzekł już, że przepisy krajowe, które – względem osoby posiadającej informacje, do której właściwy organ krajowy kieruje decyzję nakazującą przekazanie tych informacji – wykluczają możliwość wniesienia bezpośredniej skargi na tę decyzję, nie szanują istoty prawa do skutecznego środka prawnego zagwarantowanego w art. 47 karty i w rezultacie – że art. 52 ust. 1 karty stoi na przeszkodzie obowiązywaniu takich przepisów [wyrok z dnia 6 października 2020 r., *État luxembourgeois* (Ochrona prawna przed wnioskami o przekazanie informacji w prawie podatkowym), C-245/19 i C-246/19, EU:C:2020:795, pkt 69].
- 61 Trybunał doszedł jednak do tej wykładni na tej podstawie, że owa osoba posiadająca informacje, inna niż podatnik, którego dotyczy dochodzenie będące u podstaw decyzji nakazującej przekazanie informacji, nie ma dostępu do sądu, chyba że nie zastosuje się ona do tej decyzji, odmawiając wykonania nakazu, który owa decyzja zawiera, i w związku z tym narazi się na sankcję związaną z niezastosowaniem się do niej [wyrok z dnia 6 października 2020 r., *État luxembourgeois* (Ochrona prawna przed wnioskami o przekazanie informacji w prawie podatkowym), C-245/19 i C-246/19, EU:C:2020:795, pkt 68].
- 62 Przedsiębiorstwa, których dotyczy decyzja w sprawie kontroli, nie znajdują się jednak w porównywalnej do powyżej przedstawionej sytuacji. Jak wskazał bowiem rzecznik generalny w pkt 79 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), skarga na decyzję Komisji wydaną na podstawie art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w przypadku utrudniania kontroli nie stanowi jedyne go środka prawnego dostępnego kontrolowanym przedsiębiorstwom w celu zakwestionowania prawidłowości czynności podejmowanych w toku kontroli.
- 63 Po trzecie, w odniesieniu do argumentu wnoszącej odwołanie zmierzającego w istocie do podważenia skuteczności wniosku o zastosowanie środków tymczasowych, o którym Sąd wspomina w pkt 64 i 65 zaskarżonego wyroku, na tej podstawie, że przebieg kontroli nie może być, z wyjątkiem pewnych szczególnych środków, przedmiotem skargi głównej, wystarczy wskazać, iż środki wymienione w pkt 61 i 62 zaskarżonego wyroku, które mogą być przedmiotem skargi na podstawie art. 263 TFUE, zostały przywołane przez Sąd jedynie tytułem przykładu.
- 64 Po czwarte, w odniesieniu do skargi o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej, chociaż z pkt 33 wyroku ETPC z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie *Ravon i in. przeciwko Francji* (CE:ECHR:2008:0221JUD001849703) wynika, że w przypadku przeszukań w domu lub siedzibie powództwo o charakterze wyłącznie odszkodowawczym nie może samo w sobie zagwarantować poszanowania prawa do rzetelnego procesu oraz prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, nie oznacza to jednak, że takie powództwo nie może być jednym ze środków naprawczych dostępnych zainteresowanym przedsiębiorstwom i zapewnić im odpowiedniego zadośćuczynienia, w szczególności w sytuacji gdy kontrola, której nieprawidłowość zostaje sądownie ustalona, miała już miejsce.
- 65 W konsekwencji Sąd nie naruszył prawa, uwzględniając również i tę skargę w ramach swojej całościowej analizy możliwości zaskarżenia przez przedsiębiorstwa środków podjętych w ramach kontroli.
- 66 Ponadto, jak zauważył Sąd w pkt 78 zaskarżonego wyroku, niepewny charakter i opóźnienie w przyjęciu decyzji kończącej postępowanie na podstawie art. 101 TFUE należy rozpatrywać w świetle faktu, że do czasu wydania tej decyzji Komisja nie zajmuje ostatecznego stanowiska co

do istnienia naruszenia i wynikającego z tego nałożenia sankcji na kontrolowane przedsiębiorstwo. Jednakże niektóre szkodliwe dla przedsiębiorstwa skutki wynikające z nieprawidłowości popełnionych podczas kontroli mogą wystąpić tylko wtedy, gdy taka decyzja zostanie wydana, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 59 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578).

- 67 Z kolei, jak wskazał również Sąd w pkt 78 zaskarżonego wyroku, gdyby w tym okresie wystąpiły inne szkodliwe konsekwencje dla kontrolowanego przedsiębiorstwa, takie jak zachowanie Komisji wywołujące szkodę lub wydanie nowej decyzji w sprawie kontroli na podstawie zebranych informacji, przedsiębiorstwo to miałoby prawo do niezwłocznego wniesienia do sądu skargi o odszkodowanie lub o stwierdzenie nieważności nowej decyzji w sprawie kontroli, bez czekania na wynik postępowania w sprawie naruszenia.
- 68 W czwartej i ostatniej kolejności, w odniesieniu do twierdzeń wnoszącej odwołanie dotyczących złożonego charakteru systemu środków prawnych służących do zakwestionowania przebiegu kontroli, należy podkreślić, iż zgodnie z przywołanym w pkt 46 niniejszego wyroku orzecnictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka aby wymogi określone w art. 6 ust. 1 EKPC były spełnione, ważne jest, by przedsiębiorstwa, w których miało miejsce przeszukanie ich siedziby, mogły uzyskać materialnoprawne rozpatrzenie ich zarzutów i otrzymać odpowiednie zadośćuczynienie. Nie jest natomiast wymagane, by wszystkie zarzuty, jakie mogą zostać podniesione przeciwko środkom podjętym przez organ władzy publicznej na podstawie decyzji nakazującej przeszukanie, były badane w ramach jednego i tego samego środka zaskarżenia.
- 69 W związku z tym należy oddalić drugi zarzut szczegółowy i w konsekwencji zarzut pierwszy w całości.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia prawa, jakiego dopuścił się Sąd poprzez uznanie, że sprawozdania przedstawione przez Komisję w celu uzasadnienia wystarczająco poważnego charakteru posiadanych przez nią poszlak nie były dotknięte uchybieniem formalnym wpływającym na ich wartość dowodową

Argumentacja stron

- 70 W zarzucie drugim wnosząca odwołanie twierdzi, iż Sąd naruszył art. 19 rozporządzenia nr 1/2003, art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 i art. 7 karty, uznając w pkt 190–202 zaskarżonego wyroku, że sprawozdania przedstawione przez Komisję w celu uzasadnienia wystarczająco poważnego charakteru posiadanych przez nią poszlak nie były dotknięte uchybieniem formalnym wpływającym na ich wartość dowodową.
- 71 Po pierwsze, orzekając w pkt 190 zaskarżonego wyroku, że przepisy rozdziału V rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowanego „Uprawnienia dochodzeniowe”, nie miały zastosowania przed wszczęciem formalnego dochodzenia, Sąd wprowadził rozróżnienie pomiędzy dwoma etapami postępowania, tym przed wszczęciem formalnego dochodzenia i tym po jego wszczęciu, co nie wynikało ani z rozporządzenia nr 1/2003, ani z rozporządzenia nr 773/2004.
- 72 Rozdział V rozporządzenia nr 1/2003, w którym znajduje się art. 19 tego rozporządzenia, nie wprowadza żadnego rozróżnienia między dochodzeniem formalnym i nieformalnym czy też dochodzeniem wstępnym i pogłębionym. Takie rozróżnienie spowodowałoby zresztą nierozwiązywalne problemy związane z definicją i granicami. Ponadto w rozporządzeniu

nr 773/2004 przypomniano, że Komisja może wykonywać swoje uprawnienia dochodzeniowe na podstawie owego rozdziału V przed wszczęciem postępowania. Co więcej, z odpowiedzi Komisji na postawione przez Sąd pytania na piśmie wynika, że Komisja sama uznała, iż art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 mają zastosowanie do rozmów z dostawcami.

- 73 Po drugie, twierdzenie Sądu, że formalizm przewidziany w tych przepisach nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, nie znajduje potwierdzenia w orzecznictwie przywołanym w pkt 91 zaskarżonego wyroku, które dotyczyło oceny rozsądnego charakteru czasu trwania postępowania administracyjnego.
- 74 Co więcej, wprowadzone przez Sąd w zaskarżonym wyroku rozróżnienie między dochodzeniem wstępnym a dochodzeniem ma taki sam charakter jak rozróżnienie odrzucone przez Trybunał w wyroku z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja (C-413/14 P, EU:C:2017:632).
- 75 Po trzecie, wykładnia ta jest również sprzeczna z orzecznictwem dotyczącym przeprowadzania dowodów w formie ustnej. Zdaniem wnoszącej odwołanie dowód w formie ustnej w postępowaniu administracyjnym jest bowiem dopuszczalny tylko wtedy, gdy informacje przekazane ustnie organowi administracji publicznej w trakcie spotkania są rejestrowane i utrwalane za pomocą zapisu dźwiękowego lub stwierdzone na piśmie poprzez sporządzenie protokołu.
- 76 Zresztą z prac przygotowawczych do rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że jednym z powodów ustanowienia art. 19 tego rozporządzenia było dążenie do umożliwienia przedstawiania oświadczeń ustnych jako dowodu. Podobnie z prac przygotowawczych do rozporządzenia nr 773/2004 wynika, że zatwierdzenie treści zapisu przez osobę przesłuchiwaną miało na celu zapewnienie precyzyjności oświadczeń.
- 77 Potwierdzają to również pkt 31 i 32 komunikatu w sprawie łagodzenia sankcji z 2006 r., który przewiduje, że obowiązek rejestrowania winien być respektowany od pierwszych oświadczeń ustnych przyjętych przez Komisję, aby zapewnić precyzyjność zebranych dowodów.
- 78 Po czwarte, zawarte w pkt 190 zaskarżonego wyroku twierdzenie Sądu, że poszlaki podlegają mniejszemu formalizmowi niż dowody, nie znajduje potwierdzenia w orzecznictwie i jest sprzeczne z praktyką Komisji dotyczącą rejestrowania wniosków o złagodzenie sankcji.
- 79 Wykładnia dokonana przez Sąd jest niezgodna z zamiarem prawodawcy polegającym na stworzeniu za pomocą art. 19 rozporządzenia nr 773/2004 podstawy prawnej umożliwiającej Komisji dołączenie oświadczeń ustnych do akt postępowania, przy jednoczesnym ustanowieniu w art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 zasad formalnych mających na celu zagwarantowanie precyzyjności tych oświadczeń.
- 80 Nie można przyjąć, że Komisja może gromadzić poszlaki na etapie poprzedzającym dochodzenie bez przestrzegania przepisów art. 19 rozporządzenia nr 1/2003. Wykładnia taka pozwoliłaby bowiem Komisji na prowadzenie dochodzeń poza wszelkimi ramami prawnymi i poza wszelką kontrolą sądową.

- 81 Wnosząca odwołanie twierdzi, że chociaż Komisja ma możliwość otrzymywania informacji od osób trzecich w sposób nieformalny, nie może się ona na nie powoływać bez dopełnienia wymagań formalnych mających na celu zapewnienie kompletnego i wiarygodnego charakteru tych informacji.
- 82 Po piąte, uprawnienie Sądu do przesłuchiwanie świadków nie może zrekompensować braku rejestracji przesłuchań.
- 83 Po szóste, jeśli chodzi o odniesienie się przez Sąd w pkt 201 zaskarżonego wyroku do potencjalnego zniechęcającego wpływu, jaki mogą mieć formalne przesłuchania na skłonność świadków do dostarczania informacji i zgłaszania naruszeń, zdaniem wnoszącej odwołanie skutków tych można uniknąć poprzez zagwarantowanie anonimowości źródeł informacji. Ponadto, jak podnosiła wnosząca odwołanie przed Sądem, wysoce standaryzowany charakter przedstawionych sprawozdań, odmowa podania przez Komisję daty ich sporządzenia oraz stwierdzone błędy materialne podają w wątpliwość zgodność tych dokumentów z faktycznie przeprowadzonymi rozmowami.
- 84 Po siódme, konieczność szybkiego wydania decyzji w sprawie kontroli nie może uzasadniać nieproporcjonalnego naruszenia praw podstawowych. Ponadto nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby oświadczenia ustne były rejestrowane lub przynajmniej aby bezpośrednio po przesłuchaniach sporządzano protokół zatwierdzany przez zainteresowane przedsiębiorstwa.
- 85 Po ósme, fakt, że oświadczenia przyjęte bez przestrzegania formalizmu wynikającego z art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 nie mogą zostać wykorzystane jako dowód naruszenia, nie stanowi środka naprawczego naruszenia prawa do obrony w przypadku skargi na decyzję w sprawie kontroli. Takie rozwiązanie podważałoby skuteczność dochodzeń, gdyż oznaczałoby, że oświadczenia ustne przyjęte przed kontrolą nie mogą zostać wykorzystane do stwierdzenia naruszenia.
- 86 Wnosząca odwołanie twierdzi, iż Sąd naruszył prawo, orzekając w pkt 202 i 218 zaskarżonego wyroku, że przedstawione przez Komisję dokumenty mogą zostać uwzględnione przy ocenie istnienia wystarczająco poważnych poszlak uzasadniających decyzję stwierdzającą naruszenie, mimo że nie były przestrzegane formalne zasady rejestracji oświadczeń ustnych. Wniosek Sądu, zgodnie z którym Komisja posiadała takie poszlaki wskazujące na istnienie pierwszego naruszenia, jest zatem błędny. Wniosek ten opiera się bowiem wyłącznie na dokumentach, które nie spełniały wymogów przewidzianych w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, jak wynika z pkt 250, 252, 253 i 256 zaskarżonego wyroku.
- 87 Komisja kwestionuje tę argumentację.
- 88 Tytułem wstępu Komisja wyjaśnia, że wszczęcie dochodzenia różni się zarówno od założenia akt sprawy, jak i od wszczęcia postępowania w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 773/2004. Wszczęcie dochodzenia ma miejsce przy pierwszym skorzystaniu przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych i podjęciu środków wiążących się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia i mających istotny wpływ na sytuację podejrzanych podmiotów. Założenie akt sprawy jest aktem wewnętrznym podejmowanym przez sekretariat Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji Komisji w momencie przydzielenia przezeń numeru sprawy, a jedynym celem tego aktu jest przechowywanie dokumentów. Wszczęcie postępowania odpowiada dacie, w której Komisja wydaje decyzję na podstawie art. 2 rozporządzenia nr 773/2004 w celu przyjęcia decyzji na podstawie rozdziału III rozporządzenia nr 1/2003.

- 89 W związku z tym Komisja podnosi w pierwszej kolejności, że argument wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym w zaskarżonym wyroku Sąd wprowadził rozróżnienie między dwoma etapami – przed wszczęciem formalnego dochodzenia i po takim wszczęciu – wynika z błędnego rozumienia tego wyroku. Wnosząca odwołanie myli wszczęcie dochodzenia z wszczęciem postępowania. Tymczasem zaskarżony wyrok dotyczy jedynie obowiązku stosowania art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 przed wszczęciem dochodzenia, a nie w dłuższym okresie, kończącym się wraz z wszczęciem postępowania w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 773/2004.
- 90 W każdym wypadku podział postępowania na dwa etapy, przed wszczęciem i po wszczęciu dochodzenia, nie stwarza „nierozwiązywalnych problemów związanych z definicją i granicami”. Przeciwnie, data pierwszego skorzystania przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych stanowi obiektywne, łatwe do zidentyfikowania kryterium.
- 91 W drugiej kolejności, wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, dokonane przez Sąd rozróżnienie między tymi dwoma etapami postępowania znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Trybunału. Z orzecznictwa przytoczonego w pkt 191 zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że wszczęcie dochodzenia odpowiada dacie pierwszego skorzystania przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych. Podejście Sądu potwierdza brzmienie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003, zgodnie z którym „przesłuchanie” w rozumieniu tego artykułu powinno mieć na celu „zebranie informacji odnoszących się do przedmiotu postępowania [dochodzenia]”, które z definicji musiało wcześniej zostać wszczęte. Jak potwierdzają prace przygotowawcze do owego rozporządzenia, przepis ten stanowi podstawę prawną zezwalającą na rejestrowanie oświadczeń ustnych „w ramach dochodzenia” w celu ich przedstawienia nie jako zwykłych poszlak, lecz jako „środka dowodowego”.
- 92 Komisja dodaje, po pierwsze, iż nie ma znaczenia, że przed Sądem twierdziła, iż sprawozdania z rozmów z dostawcami stanowiły zarejestrowanie w rozumieniu art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, ponieważ Sąd nie wypowiedział się w przedmiocie tego argumentu.
- 93 Po drugie, dokonane przez Sąd rozróżnienie między etapem postępowania poprzedzającym pierwsze skorzystanie przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych a etapem po takim skorzystaniu nie jest porównywalne z rozróżnieniem między przesłuchaniami formalnymi i przesłuchaniami nieformalnymi, odrzuconym przez Trybunał w wyroku z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja (C-413/14 P, EU:C:2017:632). W sprawie, w której wydano ów wyrok, spotkanie, w odniesieniu do którego Trybunał stwierdził, że zastosowanie miało obowiązek rejestrowania, miało miejsce po wydaniu decyzji w sprawie kontroli. Dotyczyło zatem dochodzenia, które zostało już wszczęte, oraz zbierania dowodów, które mogły być obciążające lub odciążające. Natomiast w niniejszej sprawie rozmowy z dostawcami miały miejsce przed przyjęciem spornej decyzji lub jakichkolwiek innych środków dowodowych. Rozmowy te dotyczyły zatem wyłącznie gromadzenia poszlak.
- 94 W trzeciej kolejności – twierdzeniu wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym brak formalizmu w zakresie przyjmowania oświadczeń ustnych przed kontrolą uniemożliwia Sądowi sprawowanie kontroli sądowej nad proporcjonalnością i prawidłowością kontroli, przeczy kontrola poszlak przeprowadzona przez Sąd w niniejszej sprawie, która doprowadziła do stwierdzenia częściowej nieważności spornej decyzji. Ponadto, nawet w przypadku braku rejestracji zeznań ustnych, Sąd ma możliwość przesłuchania świadków zgodnie z art. 94 jego regulaminu postępowania.

- 95 Zastosowanie formalizmu wynikającego z rozporządzeń nr 1/2003 i nr 773/2004 przed wszczęciem dochodzenia szkodziłoby stosowaniu prawa konkurencji przez Komisję, uniemożliwiając jej zbieranie i wykorzystanie poszlak otrzymanych w formie ustnej. Uniemożliwienie Komisji zbierania poszlak w formie ustnej obniżałoby skuteczność dochodzeń poprzez opóźnienie rozpoczęcia kontroli.
- 96 Komisja dodaje, że przewodnią zasadą prawa Unii jest zasada swobodnej oceny i przeprowadzania dowodów, z której wynika, że jedynym istotnym kryterium oceny wartości dowodowej przedstawionych zgodnie z prawem dowodów jest ich wiarygodność (wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 65). Ponadto przy ocenie wartości dowodowej dowodu należy zweryfikować wiarygodność zawartych w nim informacji, biorąc pod uwagę, w szczególności, ich pochodzenie, okoliczności, w jakich zostały opracowane, i osobę, do której zostały skierowane, a także sprawdzić, czy na podstawie ich treści jawią się one jako sensowne i rzetelne (postanowienie z dnia 12 czerwca 2019 r., OY/Komisja, C-816/18 P, niepublikowane, EU:C:2019:486, pkt 6). Zasady te mają zastosowanie tym bardziej do poszlak, których wartość dowodowa jest z definicji mniejsza.
- 97 W czwartej kolejności Komisja twierdzi, po pierwsze, iż nie ma znaczenia to, że w komunikacie w sprawie łagodzenia sankcji z 2006 r. Komisja przewidziała rejestrowanie na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 ustnych wniosków o złagodzenie sankcji złożonych przed pierwszym skorzystaniem przez nią z uprawnień dochodzeniowych.
- 98 Po drugie, argument wnoszącej odwołanie, zgodnie z którym zaskarżony wyrok pozwala Komisji na prowadzenie dochodzeń poza wszelkimi ramami prawnymi przed wszczęciem formalnego dochodzenia, opiera się na błędnym rozumieniu tego wyroku. Primo, zaskarżony wyrok dotyczy jedynie okresu do pierwszego skorzystania przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych, a nie okresu do wszczęcia postępowania w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 773/2004. Secundo, poddanie poszlak mniejszemu formalizmowi niż dowodów pozwala pogodzić z jednej strony względy ekonomiki czasowej, które kierują wydawaniem decyzji w sprawie kontroli i skutecznością dochodzenia Komisji, i z drugiej strony konieczność zachowania prawa do obrony zainteresowanych przedsiębiorstw.
- 99 Po trzecie, poddanie poszlak mniejszemu formalizmowi niż dowodów nie osłabia skuteczności dochodzeń. Otóż materiał dowodowy, który nie spełnia wymogów formalnych rozporządzeń nr 1/2003 i nr 773/2004, może nadal służyć do stwierdzenia naruszenia, nawet jeśli jego wartość dowodowa jako dowodu będzie mniejsza.
- 100 W piątej kolejności Komisja zaznacza, iż jedynie tytułem uzupełnienia Sąd stwierdził w pkt 201 zaskarżonego wyroku, że wykrywanie przez Komisję praktyk stanowiących naruszenie i wykonywanie jej uprawnień dochodzeniowych byłoby poważnie utrudnione, gdyby zobowiązano ją do rejestrowania wszystkich ustnych oświadczeń przed wszczęciem dochodzenia.

Ocena Trybunału

- 101 W zarzucie drugim wnosząca odwołanie podnosi w istocie, iż Sąd naruszył prawo w pkt 190 zaskarżonego wyroku poprzez stwierdzenie, że Komisja nie jest zobowiązana do przestrzegania wynikającego z art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 obowiązku rejestrowania przesłuchań przed formalnym wszczęciem dochodzenia i skorzystaniem z uprawnień dochodzeniowych przyznanych jej w szczególności w art. 18–20 rozporządzenia nr 1/2003.

- 102 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia przepisu prawa Unii wymaga uwzględnienia nie tylko jego brzmienia, ale także kontekstu, w jaki się on wpisuje, oraz celów realizowanych przez akt, którego jest on częścią (wyrok z dnia 1 sierpnia 2022 r., HOLD Alapkezelő, C-352/20, EU:C:2022:606, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 103 W pierwszej kolejności – z brzmienia samego art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że przepis ten dąży do objęcia swoim zakresem stosowania każdego przesłuchania mającego na celu zebranie informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia (wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 84).
- 104 Artykuł 3 rozporządzenia nr 773/2004, który uzależnia przeprowadzenie przesłuchań na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 od spełnienia pewnych formalności, nie precyzuje zakresu stosowania tego ostatniego przepisu.
- 105 Należy jednak przypomnieć, iż Trybunał orzekł, że na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004 na Komisji spoczywa obowiązek rejestrowania w formie według jej wyboru każdego przesłuchania przeprowadzanego przez nią na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w celu zebrania ze swej strony informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 90, 91).
- 106 Należy zatem wyjaśnić, że trzeba dokonać rozróżnienia w zależności od przedmiotu przesłuchań prowadzonych przez Komisję, ponieważ tylko przesłuchania mające na celu zebranie informacji związanych z przedmiotem dochodzenia prowadzonego przez Komisję wchodzą w zakres stosowania art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, a zatem w zakres obowiązku rejestrowania.
- 107 Wyjaśnwszy powyższe, należy stwierdzić, że żadne ze sformułowań użytych w art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie wskazuje na to, aby zastosowanie tego obowiązku rejestrowania zależało od tego, czy przesłuchanie przeprowadzone przez Komisję miało miejsce przed formalnym wszczęciem dochodzenia w celu zebrania poszlak świadczących o naruszeniu, czy też po tym wszczęciu, w celu zebrania dowodów naruszenia.
- 108 Przepisy te w żadnej mierze nie przewidują bowiem, że stosowanie obowiązku rejestrowania zależy od tego, czy informacje stanowiące przedmiot rejestrowania mogą być zakwalifikowane jako poszlaki, czy jako dowody. Wręcz przeciwnie, z uwagi na ogólny charakter pojęcia „informacji” zawartego w art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 należy uznać, że przepis ten ma zastosowanie, bez rozróżnienia, do każdej z tych kategorii.
- 109 Prawdą jest, że nie należy mylić pojęć „poszlak” i „dowodów”, gdyż poszlaka nie może, ze swej istoty i w przeciwieństwie do dowodu, być wystarczająca do ustalenia danego faktu.
- 110 Kwalifikacja poszlak lub dowodów nie zależy jednak od konkretnego etapu postępowania, ale od wartości dowodowej danej informacji, ponieważ wystarczająco poważne i zbieżne poszlaki, składające się na „zbiór”, mogą same w sobie wykazywać naruszenie i zostać wykorzystane w ostatecznej decyzji Komisji przyjętej na podstawie art. 101 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 47).

- 111 Dlatego też, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 141 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), obowiązek rejestrowania przesłuchań nie może zależeć od zakwalifikowania zebranych informacji jako poszlak lub dowodów, ponieważ wartość dowodowa tych informacji może zostać oceniona przez Komisję dopiero po zakończeniu owych przesłuchań, na kolejnych etapach postępowania.
- 112 Ponadto art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 ani art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie przewidują również, by zastosowanie obowiązku rejestrowania zależało od etapu postępowania, na którym przeprowadzane są przesłuchania. Co prawda art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi, że przesłuchaniami, które opierają się na tym przepisie, są przesłuchania prowadzone w celu zebrania informacji odnoszących się do przedmiotu dochodzenia, co zakłada, że dochodzenie jest w toku, z przepisu tego nie wynika jednak, że przesłuchania te powinny mieć miejsce po formalnym wszczęciu dochodzenia, zdefiniowanym przez Sąd w pkt 190 zaskarżonego wyroku jako moment, w którym Komisja przyjmuje środek wiążący się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia.
- 113 W drugiej kolejności, w odniesieniu do kontekstu art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, należy, po pierwsze, zauważyć, że artykuł ten znajduje się w rozdziale V tego rozporządzenia, dotyczącym uprawnień dochodzeniowych Komisji. Stosowanie przepisów tego rozdziału nie musi być zaś uzależnione od przyjęcia przez tę instytucję środka wiążącego się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia.
- 114 Tym samym zgodnie z art. 17 rzeczonego rozporządzenia Komisja może przeprowadzić dochodzenia sektorowe, które nie wymagają uprzedniego przyjęcia takich środków w odniesieniu do poszczególnych przedsiębiorstw.
- 115 Po drugie, należy zauważyć, że art. 2 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, na podstawie którego „[p]rzed wszczęciem postępowań Komisja może wykonać swoje uprawnienia dochodzeniowe zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia [nr 1/2003]”, przemawia za wykładnią, zgodnie z którą przepisy dotyczące uprawnień dochodzeniowych Komisji wymienione w owym rozdziale – w tym w art. 19 – mogą być stosowane przed formalnym wszczęciem dochodzenia, w przeciwieństwie do tego, co wynika z pkt 193 zaskarżonego wyroku.
- 116 Prawdą jest, że w sprawach, w których wydano wyroki z dnia 15 października 2002 r., *Limburgse Vinyl Maatschappij i in./Komisja* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P, EU:C:2002:582, pkt 182), a także z dnia 21 września 2006 r., *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisja* (C-105/04 P, EU:C:2006:592, pkt 38), przytoczone w pkt 191 zaskarżonego wyroku, Trybunał określił początek wstępnego dochodzenia prowadzonego przez Komisję w sprawach z zakresu konkurencji jako datę, w której instytucja ta, korzystając z przyznanych jej przez prawodawcę Unii uprawnień, przyjmuje środek wiążący się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia i mający istotny wpływ na sytuację podejrzanych przedsiębiorstw.
- 117 Sprawy, w których wydano te wyroki, dotyczyły jednak określenia momentu rozpoczęcia postępowania administracyjnego w celu sprawdzenia przestrzegania przez Komisję zasady rozsądnego terminu. Sprawdzenie tego wymaga zaś zbadania, czy Komisja działała z należytą starannością od dnia, w którym poinformowała przedsiębiorstwo podejrzewane o naruszenie prawa konkurencji Unii o istnieniu dochodzenia.

- 118 Daty tej nie można jednak brać pod uwagę do celów ustalenia, od którego momentu Komisja jest zobowiązana do przestrzegania obowiązku rejestrowania przesłuchań wynikającego z art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004. Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 150 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), przedsiębiorstwo może bowiem być wskazane w oświadczeniach osób trzecich zebranych podczas takich przesłuchań, nie będąc ich świadomym. Dlatego też uwzględnienie rzeczonej daty oznaczałoby odroczenie stosowania obowiązku rejestrowania i związanych z nim gwarancji proceduralnych przewidzianych w tych przepisach na korzyść przesłuchiwanym osobom trzecim i podejrzanego przedsiębiorstwa do czasu przyjęcia przez Komisję środka informującego to przedsiębiorstwo o istnieniu podejrzeń wobec niego. W wyniku tego odroczenia przesłuchania osób trzecich przeprowadzone przed przyjęciem takiego środka byłyby wyłączone z zakresu obowiązku rejestrowania przesłuchań i mających do nich zastosowanie gwarancji proceduralnych.
- 119 W trzeciej i ostatniej kolejności, w odniesieniu do celu rozporządzenia nr 1/2003, z motywu 25 tego rozporządzenia wynika, że wykrycie naruszeń reguł konkurencji staje się coraz trudniejsze, dlatego art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 ma na celu uzupełnienie uprawnień dochodzeniowych Komisji, pozwalając jej w szczególności na przesłuchiwanie wszelkich osób, które mogą posiadać użyteczne informacje, i rejestrowanie złożonych oświadczeń (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2017 r., *Intel/Komisja*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 85). Wyrażenie „wykrycia naruszeń” zawarte w owym motywie wspiera przemawia za wykładnią, zgodnie z którą przesłuchania prowadzone przez Komisję na etapie wstępnym w celu zebrania poszlak dotyczących przedmiotu dochodzenia również wchodzą w zakres stosowania art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003.
- 120 Ponadto należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004 Komisja ma możliwość rejestrowania przesłuchań w dowolnej formie. Komisja nie może zatem zasadnie twierdzić, że nałożenie na nią obowiązku rejestrowania uniemożliwiłoby jej gromadzenie i wykorzystywanie poszlak, gdy te mogą być przekazane jedynie ustnie, oraz zagroziłoby skuteczności dochodzeń poprzez opóźnienie terminu kontroli. Podobnie Komisja nie może twierdzić, że taki obowiązek ma skutek odstraszający, ponieważ ma ona możliwość ochrony tożsamości osób przesłuchiwanym.
- 121 W tych okolicznościach należy uznać, iż Sąd naruszył prawo, stwierdzając w pkt 190 zaskarżonego wyroku, że należy wyłączyć z zakresu stosowania rozporządzenia nr 1/2003 przesłuchania, w trakcie których zebrano poszlaki, które następnie stały się podstawą decyzji nakazującej przeprowadzenie kontroli przedsiębiorstwa, z tego względu, że żadne dochodzenie w rozumieniu rozdziału V tego rozporządzenia nie było wówczas wszczęte, ponieważ Komisja nie przyjęła – wobec tego przedsiębiorstwa – żadnego środka wiążącego się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia. W celu ustalenia, czy przesłuchania te mieszczą się w tym zakresie stosowania, Sąd powinien był zbadać, czy miały one na celu zebranie informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia, biorąc pod uwagę ich treść i kontekst.
- 122 W niniejszej sprawie, jak wynika z pkt 202 zaskarżonego wyroku, Sąd uznał, że poszlak uzyskanych w wyniku rozmów z dostawcami nie można odrzucić jako obarczonych uchybieniem formalnym z powodu niedochowania obowiązku rejestrowania przewidzianego w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i w art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 w szczególności dlatego, że rozmowy te miały miejsce przed wszczęciem dochodzenia na podstawie rozporządzenia nr 1/2003 i nie wiązały się z postawieniem wnoszącym odwołanie, a tym bardziej dostawcom, jakiegokolwiek zarzutu popełnienia naruszenia.

- 123 Tymczasem, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 155 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), w tym względzie wystarczy wskazać, że gdy Komisja przeprowadza rozmowy, których przedmiot jest z góry określony, a otwarcie deklarowanym celem jest uzyskanie informacji na temat funkcjonowania danego rynku i zachowania uczestników tego rynku w celu wykrycia ewentualnych zachowań noszących znamiona naruszenia lub utwierdzenie się w podejrzaniach co do istnienia takich zachowań, Komisja wykonuje swoje uprawnienia do przyjmowania oświadczeń na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003.
- 124 W konsekwencji rozmowy z dostawcami wchodziły w zakres art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, a Komisja była zobowiązana do rejestrowania tych oświadczeń, zgodnie z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 125 Wynika z tego, iż Sąd naruszył prawo, stwierdzając w pkt 202 zaskarżonego wyroku, że obowiązek rejestrowania przewidziany w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie miał zastosowania do rozmów z dostawcami oraz że poszlaki uzyskane w wyniku tych rozmów nie były obciążone uchybieniem formalnym.
- 126 Z wszystkich powyższych rozważań wynika, że zarzut drugi jest zasadny oraz że w konsekwencji należy uwzględnić odwołanie i uchylić pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, bez konieczności orzekania w przedmiocie zarzutu trzeciego odwołania. W związku z tym należy również uchylić pkt 3 sentencji zaskarżonego wyroku, dotyczący kosztów.

W przedmiocie skargi wniesionej do Sądu

- 127 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala.
- 128 Tak jest w niniejszym przypadku.
- 129 Należy zatem zbadać zarzut szczegółowy podniesiony przez wnoszącą odwołanie przed Sądem w ramach jej zarzutu dotyczącego naruszenia prawa do nienaruszalności miru domowego, w którym twierdzi ona w istocie, że poszlaki uzyskane w wyniku rozmów z dostawcami powinny zostać pominięte, ponieważ Komisja naruszyła art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 130 Na poparcie tego zarzutu szczegółowego wnosząca odwołanie podnosi, że sprawozdania z rozmów z dostawcami nie stanowiły zgodnego z wymogami tych przepisów zarejestrowania, lecz stanowiły jednostronne odtworzenie przez Komisję jej rozmów z dostawcami.
- 131 Komisja twierdzi, że wypełniła swój obowiązek rejestrowania poprzez sporządzenie wyczerpujących sprawozdań, które wiernie odzwierciedlają treść oświadczeń dostawców, oraz poprzez umieszczenie ich w aktach pod oficjalnym numerem identyfikacyjnym. Tego rodzaju sprawozdania stanowią jedną z form rejestrowania, na którą pozwala Komisji art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, podobnie jak nagranie dźwiękowe lub audiowizualne albo dosłowny zapis.

- 132 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 3 ust. 3 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 773/2004, który uściśla, że „Komisja może rejestrować oświadczenia składane przez osoby przesłuchiwane w dowolnej formie”, oznacza, iż jeżeli Komisja postanowi za zgodą osoby przesłuchiwanej przeprowadzić przesłuchanie na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, ma ona obowiązek zarejestrować to przesłuchanie w całości, bez uszczerbku dla możliwości wyboru Komisji co do sposobu rejestracji (wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 90).
- 133 Ponadto z art. 3 ust. 3 zdania drugie i trzecie rozporządzenia nr 773/2004 wynika, że Komisja musi udostępnić przesłuchiwanej osobie kopię każdego zapisu do zatwierdzenia i tam gdzie to konieczne wyznaczyć termin, w którym osoba ta może się z skontaktować z Komisją w celu skorygowania oświadczenia.
- 134 W niniejszej sprawie Komisja nie twierdziła, a tym bardziej nie udowodniła, że udostępniła dostawcom do zatwierdzenia sporządzone przez siebie sprawozdania.
- 135 Tymczasem nałożony na Komisję obowiązek udostępnienia przesłuchiwanej osobie kopii zapisu do zatwierdzenia, ustanowiony w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, ma na celu w szczególności zapewnienie autentyczności oświadczeń złożonych przez przesłuchiwaną osobę poprzez zagwarantowanie, że oświadczenia te należy rzeczywiście jej przypisać oraz że ich treść wiernie i w pełni odzwierciedla owe oświadczenia, a nie ich interpretację dokonaną przez Komisję.
- 136 W związku z tym poszlakę wynikającą z oświadczenia przyjętego przez Komisję bez spełnienia tego wymogu nałożonego przez art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004 należy uznać za niedopuszczalną i w konsekwencji pominąć.
- 137 Tym samym tych mających charakter wyłącznie wewnętrzny sprawozdań nie można uznać za spełniające wymogi art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, który ma zastosowanie do przesłuchań objętych zakresem art. 19 rozporządzenia nr 1/2003.
- 138 Ustalenia tego nie może podważyć argumentacja Komisji streszczona w pkt 97 niniejszego wyroku i oparta na pkt 65–69 wyroku z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja (C-99/17 P, EU:C:2018:773).
- 139 Prawdą jest, że Trybunał orzekł, iż przewodnią zasadą prawa Unii jest zasada swobodnej oceny dowodów, z której wynika, że jedynym istotnym kryterium oceny wartości dowodowej przedstawionych zgodnie z prawem dowodów jest ich wiarygodność, a w konsekwencji wartość dowodową dowodu należy oceniać w sposób całościowy, tak że same nieuzasadnione wątpliwości co do autentyczności dowodu nie są wystarczające do podważenia jego wiarygodności (wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 65–69).
- 140 Jednakże w sprawie, w której wydano ów wyrok, dowodem, którego autentyczność została zakwestionowana, była wewnętrzna wiadomość elektroniczna przedsiębiorstwa, a nie zapis oświadczenia przyjętego przez Komisję z naruszeniem art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004.

- 141 Nie można zatem powoływać się na zasadę swobodnej oceny dowodów w celu ominięcia zasad formalnych mających zastosowanie do rejestrowania oświadczeń przyjętych przez Komisję na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003. W tym względzie należy zauważyć, że stwierdzenie nieprawidłowości w gromadzeniu poszlak, w świetle art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, skutkuje niemożnością wykorzystania przez Komisję tych poszlak w dalszym postępowaniu (zob. analogicznie wyrok z dnia 18 czerwca 2015 r., Deutsche Bahn i in./Komisja, C-583/13 P, EU:C:2015:404, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 142 W niniejszym przypadku, ze względu na to, że – jak zauważył rzecznik generalny w pkt 208 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578) – informacje uzyskane w wyniku rozmów z dostawcami stanowiły zasadniczą część poszlak, na których opiera się sporna decyzja, oraz że jest ona obciążona uchybieniem formalnym ze względu na nieprzebrnięcie obowiązku rejestrowania przewidzianego w art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, należy stwierdzić, że w dniu wydania spornej decyzji Komisja nie dysponowała wystarczająco poważnymi poszlakami, które miała prawo wykorzystać i które uzasadniałyby domniemania określone w art. 1 lit. a) tej decyzji. W świetle wszystkich powyższych rozważań należy stwierdzić nieważność rzeczony decyzji w całości.

W przedmiocie kosztów

- 143 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, rozstrzyga on również o kosztach.
- 144 Artykuł 138 § 1 tego regulaminu, mający zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 rzeczonego regulaminu, stanowi, że kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ wnosząca odwołanie wniosła o obciążenie Komisji kosztami postępowania, a instytucja ta przegrała sprawę, należy obciążyć ją, poza jej własnymi kosztami, kosztami poniesionymi przez wnoszącą odwołanie w ramach niniejszego postępowania odwoławczego. Ponadto, jako że stwierdzono nieważność spornej decyzji, Komisja pokryje całość kosztów poniesionych przez wnoszącą odwołanie w postępowaniu w pierwszej instancji.
- 145 Zgodnie z art. 184 § 4 regulaminu postępowania przed Trybunałem interwenient w pierwszej instancji, który nie wniósł odwołania, nie może zostać obciążony kosztami w postępowaniu odwoławczym, chyba że brał udział w postępowaniu przed Trybunałem na etapie pisemnym lub ustnym. Jeżeli interwenient taki brał udział w postępowaniu, Trybunał może zdecydować, że pokryje on własne koszty. Ponieważ Rada, jako interwenient w pierwszej instancji, uczestniczyła zarówno w pisemnym, jak i ustnym etapie postępowania przed Trybunałem, należy postanowić, że pokryje ona własne koszty związane zarówno z postępowaniem odwoławczym, jak i z postępowaniem w pierwszej instancji.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) Punkt 2 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 października 2020 r., Intermarché Casino Achats/Komisja (T-254/17, niepublikowanego, EU:T:2020:459) zostaje uchylony.**

- 2) **Punkt 3 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 października 2020 r., Intermarché Casino Achats/Komisja (T-254/17, niepublikowanego, EU:T:2020:459) zostaje uchylony w zakresie, w jakim Sąd orzekł w nim o kosztach.**
- 3) **Stwierdza się nieważność decyzji Komisji C(2017) 1056 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Intermarché Casino Achats oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (AT.40466 – Tute 1).**
- 4) **Komisja Europejska pokrywa, poza własnymi kosztami, koszty poniesione przez Intermarché Casino Achats SARL, związane zarówno z postępowaniem w pierwszej instancji, jak i z postępowaniem odwoławczym.**
- 5) **Rada Unii Europejskiej pokrywa własne koszty związane zarówno z postępowaniem w pierwszej instancji, jak i z postępowaniem odwoławczym.**

Podpisy